

Карпенко А. А.,
здобувачка третього (освітньо-
наукового) рівня вищої освіти,
Національний університет
кораблебудування імені адмірала
Макарова, м. Миколаїв

УДК 378.091.12:159

DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc251010.16>

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ

У 2002 році в Україні розпочався процес трансформації системи вищої освіти, який був зумовлений переходом до ринкової економіки та обранням курсу на інтеграцією до європейського освітнього простору. Важливим кроком було прийняття нових нормативно-правових актів, що регулювали різні аспекти освітньої діяльності ЗВО. Однією з ключових подій була активізація дискусій щодо адаптації українського законодавства до вимог Болонського процесу, до якого Україна офіційно приєдналася у 2005 році. З огляду на принципову зміну вектору подальшого розвитку системи вищої освіти в Україні, часовий відрізок 2002-2005 роки (перший етап першого періоду нашого дослідження) вважаємо окремим етапом першого періоду трансформації змісту підготовки майбутніх фахівців, виокремленого у рамках нашого дослідження. На цьому етапі відбулось виділення "Психології" у самостійну галузь знань з кодом 0201.

Аналізуючи прийняті документи, можна виділити найбільш суттєві зміни у підготовці майбутніх психологів, що відбулись упродовж 2002-2005 років:

1) перехід від радянської моделі підготовки спеціаліста (упродовж 5-ти років) до європейської двоступеневої структури: бакалавр – 4 роки та магістр – 1-2 роки (українські студенти отримали можливість продовжувати навчання у магістратурі за кордоном);

2) запровадження європейської системи кредитів (ECTS), що забезпечило: прозорість освітніх програм, можливість перезарахування предметів під час навчання за кордоном, співмірність дисциплін із програмами країн ЄС через перерахунки навчального навантаження у стандартних одиницях (для спеціальності "Психологія" це означало узгодження змісту окремих курсів через внесення нових модулів, наприклад "арт-терапія", "кризова психологія");

3) створення внутрішньої система забезпечення якості – оновлення вимог до ліцензування та акредитації освітніх програм, орієнтованих на європейські принципи.

Для спеціальності "Психологія" у вказані роки були визначені обов'язкові стандарти підготовки, у яких зазначалося:

- обсяг і структура практики (навчальної, виробничої, клінічної),
- перелік ключових дисциплін ("психодіагностика", "консультативна психологія", "етика психолога"),
- включення етичних норм до змісту навчальних програм [1].

З 2006 р. спостерігається суттєве збільшення кількості ЗВО, розширення спектру спеціальностей, збільшення державного замовлення і зростання контингенту студентів. Цього року починається робота над новою Національною рамкою кваліфікацій у контексті європейських підходів, створюється проєкт нового Переліку галузей знань та бакалаврських програм. Спеціальність "Психологія" від тепер входить у галузь знань "Гуманітарні науки", пізніше – у "Соціальні та поведінкові науки", відбувається її чітке розмежування з педагогікою, соціальною роботою та філософією.

Прийняття Постанови КМУ про перелік напрямів підготовки та наступний Наказ МОН № 58 від 27.01.2007 фактично стало нормативною основою для двовекторної професійної підготовки психологів в Україні, стратегічно закріпивши на державному рівні розподіл на науково-теоретичний напрямок ("Психологія", 6.030102) та професійно орієнтований прикладний напрямок ("Практична психологія", 6.030103), та визначивши механізми його реалізації у ЗВО.

У 2010 році було ухвалено нову редакцію "Класифікатора професій ДК 003:2010", який не лише унормував термінологію, а й виконував функцію інституційного містка між підготовкою у закладах вищої освіти та реальними вимогами ринку праці. Він закріплював професійний статус психолога в офіційних документах і визначав єдину систему кодування, якою користувалися при формуванні штатних розписів, складанні кваліфікаційних характеристик, а також при акредитації освітніх програм.

У 2011 році Постанова КМУ № 1341 "Про затвердження Національної рамки кваліфікацій" (НРК) стала ключовим етапом у розвитку психологічної освіти, оскільки вона ввела дескриптори рівнів освіти, уніфікувала вимоги до знань, умінь та компетентностей (включаючи психодіагностику, консультування та етичні аспекти) у категоріях результатів навчання ("learning outcomes"), створивши "каркас" для національних стандартів та узгодивши українські дипломи за спеціальністю 053 "Психологія" з Європейською рамкою кваліфікацій [2].

Новий Закон України "Про вищу освіту", ухвалений у 2014 році, завершив перший період модернізації підготовки психологів, поєднавши попередні напрацювання з вимогами Європейського простору вищої освіти (EHEA), що

скасував освітньо-кваліфікаційні рівні та закріпив автономію ЗВО. Ці зміни офіційно ознаменували перехід від "знаннєвої моделі" до компетентнісної (знати → вміти → бути здатним застосувати), заклавши основу для дворівневої моделі (бакалавр – магістр) та оновлення програм спеціальності "Психологія" з посиленням акцентом на практику та стажування [3].

Список використаних джерел

1. Галузевий стандарт вищої освіти. Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра. Напрямок підготовки 0301 Соціально-політичні науки. Спеціальність 8.03010201 "Психологія". Київ, 2007.
2. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341. *Офіційний вісник України*. 2011. № 90. Ст. 3227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

Стороженко С.,
здобувачка вищої освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ

УДК 378.147:7.05(100)

ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розвиток науки та освіти в умовах глобалізації є ключовим чинником модернізації суспільства, оскільки саме знання, інновації та креативність стають рушійними силами економічного й культурного поступу. Сучасна вища освіта орієнтована не лише на передачу знань, але й на підготовку фахівців, здатних адаптуватися до викликів глобального світу, працювати в умовах міжкультурної взаємодії та створювати продукти, що відповідають міжнародним стандартам [2, с. 56].

Особливе місце у цьому процесі займає графічний дизайн як розділ навчання в університеті. Графічний дизайн визначається як комплексна професійна діяльність, що об'єднує естетику, художнє бачення, технічні засоби та комунікаційні стратегії. У системі вищої освіти ця спеціальність охоплює дисципліни з композиції, типографії, кольорознавства, візуальної комунікації,